

Δωδεκάορτον

Παράδεισος εὐανθῆς καὶ κἀνπκοῦς

Ὁσίου Νικοδήμου
Ἀγιορείτου

Ἑρμηνεία

εἰς τὴν Ἐνάτην Ὁδὴν
τῆς Παρθένου καὶ Θεοτόκου Μαρίας

Μέρος Γ΄.

«Καὶ ἠγαλλίασε τὸ πνεῦμά μου
ἐπὶ τῷ Θεῷ τῷ Σωτῆρι μου».

(Λουκ. α΄ 47)

ἌΛΛΟ εἶναι ἡ ψυχὴ καὶ ἄλλο εἶναι τὸ πνεῦμα, κοντὰ εἰς τὴν
θεϊαν Γραφήν, κἄν καὶ φαίνεται πὼς εἶναι ἓν, ὡς ἐρμηνεύει
ὁ Ἱερὸς Θεοφύλακτος, λέγων:

«Γίνωσκε ὅτι ἡ Γραφή ἀπλῶς μὲν τὸ αὐτὸ δοκεῖ
λέγειν πνεῦμα καὶ ψυχὴν, κυρίως δὲ διαστέλλει· ψυχι-
κὸν μὲν γὰρ ἄνθρωπον λέγει τὸν κατὰ φύσιν ζῶντα,
καὶ ἀνθρωπίνους λογισμοῖς διοικούμενον, οἷον ὅταν
πεινᾷ ἐσθίοντα, τὸν ἐχθρὸν μισοῦντα, καὶ ἀπλῶς μηδὲν

*ὑπὲρ φύσιν φανταζόμενον· πνευματικὸν δέ, τὸν ὑπερ-
βάντα τοὺς τῆς φύσεως νόμους, καὶ μηδὲν ἀνθρώπινον
φρονοῦντα»⁷⁸. «καθὼς καὶ σαρκικὸν ἢ Αὐτὴ ὀνομάζει,
τὸν μὴ κατὰ τοὺς νόμους τῆς φύσεως πολιτευόμενον,
ἀλλὰ εἰς τὰ παρὰ φύσιν κακὰ εὐρισκόμενον».*

Περὶ τῶν τριῶν τούτων ἀνθρώπων λαλεῖ ὁ Ἀπόστολος:

*«ψυχικὸς δὲ ἄνθρωπος οὐ δέχεται τὰ τοῦ Πνεύμα-
τος τοῦ Θεοῦ· μωρία γὰρ αὐτῷ ἐστὶ, καὶ οὐ δύναται
γνῶναι, ὅτι πνευματικῶς ἀνακρίνεται· ὁ δὲ πνευματι-
κός, ἀνακρίνει μὲν πάντα, αὐτὸς δὲ ὑπ' οὐδενὸς ἀνα-
κρίνεται»· «ἔτι γὰρ σαρκικοί ἐστε· ὅπου γὰρ ἐν ὑμῖν
ζῆλος καὶ ἔρις καὶ διχοστασίαι, οὐχὶ σαρκικοί ἐστε
καὶ κατὰ ἄνθρωπον περιπατεῖτε;» (Α' Κορινθ. Β' 14-15, γ' 2-3).*

Ἄφ' οὗ λοιπὸν ἡ Θεοτόκος εἶπεν ἀνωτέρω, ὅτι ἐμεγάλυνεν ἡ
ψυχὴ τῆς τὸν Κύριον, τώρα λέγει ἀκολούθως ἐδῶ, ὅτι καὶ τὸ
πνεῦμά τῆς, ἤγουν τὸ ἐν Αὐτῇ πνευματικὸν χάρισμα, ἠγαλλία-
σεν εἰς τὸν Θεὸν τὸν Σωτῆρά τῆς.

Ἠγαλλίασε δὲ εἶπε, καὶ οὐχὶ *εὐφράνθη*, διότι κατὰ τὸν Εὐθύ-
μιον τὸν Ζυγαδινόν, ἡ *ἀγαλλίασις* εἶναι ἐπίτασις καὶ ὑπερβολὴ
τῆς εὐφροσύνης, καθότι ἡ ἀγαλλίασις ἐτυμολογεῖται ἀπὸ τὸ ἄ-
γαν καὶ τὸ ἄλλομαι· ἐκεῖνος γὰρ ἀγαλλιᾶται, οὗτινος ἡ καρδία
ἄλλεται καὶ πηδᾷ καὶ σκιρτᾷ ἀπὸ τὴν ὑπερβολικὴν καὶ ἐπιτετα-
μένην χαράν· καὶ τρόπον τινὰ ἐνθουσιᾶται, ὅθεν καὶ σκίρτημα
καὶ ἄλλα καρδίας ἢ τοιαύτη ἀγαλλίασις ὀνομάζεται ὑπὸ τῶν
Νηπτικῶν Πατέρων, ἐκ τῆς θείας Χάριτος ἐνεργούμενον.

Εἰς δύο γὰρ διαιρεῖται, κατὰ τὸν Σιναῖτην Γρηγόριον, τὸ πνευ-
ματικὸν σκίρτημα καὶ ἀγαλλίαμα, εἰς *μικρὸν* καὶ *μέγα*.

Καὶ *μικρὸν* μὲν εἶναι τὸ γαλννόμορφον, τὸ ὁποῖον καὶ παλ-
μὸς καὶ στεναγμὸς καὶ ἐντυχία τοῦ Πνεύματος λέγεται.

Τὸ δὲ *μέγα* εἶναι τὸ ἄλλα τῆς καρδίας, ὅπερ καὶ πῆδημα
λέγεται, καὶ ἀνατατικὴ πτῆσις πρὸς Θεὸν καρδίας ζεούσης· ὅταν
γὰρ ὑπὸ τοῦ θείου ἔρωτος ἀναπτερωθῇ ἡ ψυχὴ διὰ τῆς ἐνεργείας
τοῦ Πνεύματος καὶ τῶν δεσμῶν τῶν παθῶν ἐλευθερωθῇ, τότε
ἐφίεται καὶ δοκιμάζει νὰ πετάξῃ πρὸς τὸν ἐρώμενόν τῆς Θεόν,
καὶ πρὸ τοῦ θανάτου ἀκόμη καὶ θέλει νὰ χωρίσῃ ἀπὸ τὸ σῶμα
μίαν ὄραν πρότερον (*Φιλοκαλία*, σελ. 909).

Η ΘΕΟΤΟΚΟΣ λοιπὸν ἐπειδὴ ἠξιώθη τοῦ τοιούτου μεγάλου ἄλματος τῆς καρδίας, καὶ ὅλη σκὴνωμα τῆς Χάριτος καὶ κατοικητήριον ἐγένετο τῆς Θεότητος, ὡς τὸν Θεὸν Λόγον σεσαρκωμένον ἐν τῇ κοιλίᾳ Της φέρουσα, δὲν εὐφραίνεται μόνον ἀπλῶς εἰς τὸν Θεὸν καὶ Σωτῆρά Της, ἀλλὰ καὶ ἐσκίρτα τὸ πνεῦμά Της ἐπ' Αὐτῷ καὶ ἠγαλλιᾶτο ἡ καρδία Της, καὶ ὑπὸ τοῦ πρὸς Αὐτὸν προσηρῆς ἔρωτος συνεχομένη καὶ στενοχωρουμένη, ὅλη πρὸς ὅλον ἀνεπεροῦτο τὸν ἐρωμένον Θεὸν Της.

Πρῶτον μὲν οὖν, ἠγαλλίασε τὸ πνεῦμα τῆς Θεοτόκου ἐπὶ τὸν Θεόν, διότι Αὐτὸς προέγνω καὶ προώρισεν Αὐτὴν ἀπ' αἰῶνος διὰ νὰ γένῃ Μήτηρ Του· διότι Αὐτὸς ἐδημιούργησεν Αὐτὴν ἐπ' ἐσχάτων τῶν χρόνων κατ' εἰκόνα Του καὶ καθ' ὁμοίωσιν· καὶ διότι ἐδιάλεξεν Αὐτὴν ἐκ πασῶν τῶν γενεῶν καὶ εἰς τὸν ὑπέρτατον βαθμὸν τῆς θείας Μητρότητας, ἥτοι τῆς Θεοτοκίας, ἀνεβίβασε.

Δεύτερον δέ, ἠγαλλίασε τὸ πνεῦμα τῆς Θεοτόκου ἐπὶ τὸν Σωτῆρά Της, διότι Αὐτὸς ὅπου ἔμελλε νὰ σώσῃ τὸν κόσμον ἀπὸ τὰς ἀμαρτίας του, ἔσωσε καὶ τὴν Θεοτόκον ἀπὸ τὸ προπατορικὸν ἀμάρτημα· διότι ἀγκαλὰ καὶ ἡ Θεοτόκος ἦτον ἀνωτέρα κάθε προαιρετικοῦ ἀμαρτήματος συγγνωστοῦ τε καὶ θανασίμου, μέχρι καὶ προσβολῆς αὐτῆς πονηροῦ λογισμοῦ⁸, (εἶχε γὰρ Ἄγγελον φυλάττοντα Αὐτὴν ἀπὸ τὰς προσβολὰς τῶν πονηρῶν λογισμῶν, καθὼς γνωματεύουσι πολλοὶ τῶν νεωτέρων Θεολόγων)⁹. ἦτον ὁμως ὑποκειμένη εἰς τὸ προπατορικὸν ἀμάρτημα μέχρι τοῦ Εὐαγγελισμοῦ· τότε γὰρ ἐκαθαρίσθη ἀπὸ αὐτὸ διὰ τῆς ἐπελεύσεως τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ὡς εἶπεν ὁ Ἄγγελος: «*Πνεῦμα Ἅγιον ἐπελεύσεται ἐπὶ σὲ*» (Λουκ. α' 35)· ὅθεν εἶπεν ὁ Θεολόγος Γρηγόριος: «*κυθηεῖς (ὁ Χριστὸς) ἐκ Παρθένου, καὶ ψυχὴν καὶ σάρκα προκαθαρθείσης τῷ Πνεύματι*» (Λόγος εἰς τὰ Γενέθλια)· καθὼς εἰς τοῦτο συμφωνοῦσι καὶ ἄλλοι Θεολόγοι¹⁰.

Ἡ, Σωτῆρα ἰδικόν Της ἀποκαλεῖ τὸν Θεὸν ἡ Θεοτόκος, διότι οἰκειοποιεῖται [Αὐτὴν] διὰ τῆς ἀγάπης ὅλους τοὺς ἀνθρώπους ὅπου ἔμελλον νὰ σωθοῦν διὰ τοῦ Υἱοῦ Της τοῦ Ἰησοῦ, ὡς ἐκ τῆς αὐτῆς φύσεως ἐκείνων καὶ Αὐτὴ οὔσα, καθὼς καὶ ὁ Προφήτης Δαβὶδ οἰκειοποιεῖται ἐν πολλοῖς ψαλμοῖς τὰς τῶν Ἰσραηλιτῶν καὶ ἔθνικῶν ὑποθέσεις, ὡς ἐρμηνεύει ὁ Εὐθύμιος· τοιοῦτον γὰρ εἶναι τὸ ἰδίωμα τῆς ἀγάπης, νὰ οἰκειοποιῆται τὰ τῶν ἀγαπητῶν

καὶ νὰ συγχαίρη μὲν ταῖς εὐτυχίαις τῶν φίλων, νὰ συλλυπῆται δὲ ταῖς δυστυχίαις αὐτῶν, κατὰ τὸ παλαιὸν ἐκεῖνο ἀπόφθεγμα τὸ λέγον: «τὰ τῶν φίλων κοινά».

* * *

TAXA δὲ καὶ Σωτῆρα ἰδικόν Της ἀποκαλεῖ τὸν Θεὸν ἢ Παρθένος, διὰ νὰ φανερώσῃ μυστικῶς τὸ ὄνομα τοῦ Υἱοῦ Της τὸ *Ἰησοῦς*, διότι *Ἰησοῦς* ἐρμηνεύεται Σωτήρ, καθὼς αὐτὸ ἠρμάνευσεν ὁ Ἄγγελος πρὸς τὸν Ἰωσήφ, εἰπών:

«καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν· αὐτὸς γὰρ σώσει τὸν λαὸν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν» (Ματθ. α' 21).

Καὶ ὄρα σοφίαν τῆς Παρθένου, ἀγαπητὲ ἀναγνώστα· τὰ ὀνόματα τῶν τέκνων τὰ ἔθετον οἱ Πατέρες καὶ ὄχι αἱ Μητέρες, ὅταν ἐπεριτέμνοντο τῇ ὀγδῶν ἡμέρᾳ, καθὼς τοῦτο μαρτυρεῖ ἡ θεία Γραφή· φησὶ γὰρ αὕτη περὶ τοῦ Ἰσαάκ: «*Καὶ ἐκάλεσεν Ἀβραὰμ τὸ ὄνομα τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ... Ἰσαάκ*» (Γεν. κα' 3).

Καὶ περὶ τοῦ Προδρόμου Ἰωάννου λέγει:

«Ἐνένευον δὲ τῷ πατρὶ αὐτοῦ (τῷ Ζαχαρίᾳ δηλαδὴ) τὸ τί ἂν θέλοι καλεῖσθαι αὐτόν· καὶ αἰτήσας πινακίδιον ἔγραψε λέγων· Ἰωάννης ἐστὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ» (Λουκ. α' 62-63).

Ἐπειδὴ λοιπὸν τοιαύτη ἦτον συνήθεια καὶ οἱ πατέρες ἔθετον τὰ ὀνόματα τῶν τέκνων, ὁ δὲ Ἰησοῦς Χριστὸς δὲν ἐγεννήθη ἐκ σπορᾶς πατρός, ἀλλ' ἐκ μόνης Μητρός, διὰ τοῦτο σοφώτατα ἡ Παρθένος ὠνόμασε τὸν υἱὸν Της *Σωτῆρα*, ταῦτὸν εἰπεῖν Ἰησοῦν, πρὸ τοῦ νὰ ὀνομάσῃ Αὐτὸν ὁ Ἰωσήφ ἐν τῇ ὀγδῶν ἡμέρᾳ, καθότι Αὐτὴ μὲν ἦτον ἀληθῆς Μήτηρ Αὐτοῦ, ὁ δὲ Ἰωσήφ δὲν ἦτον ἀληθῆς πατὴρ Αὐτοῦ, ἀλλὰ νομιζόμενος μόνον.

Ἐπρεπε γάρ, καθὼς τὸ ὄνομα Ἰησοῦς ἐπέθηκεν εἰς τὸν Υἱὸν Του ὁ ἄναρχος Πατήρ, ὁ μόνος γεννῶν Αὐτὸν κατὰ τὴν Θεότητα χωρὶς μητρὸς (ἐκ τοῦ ἀνάρχου γὰρ Πατρὸς τοῦτο τὸ ὄνομα ἀποκαλυφθεῖς, παρέλαβεν ὁ Γαβριὴλ καὶ τὸ ἔφερεν εἰς τὴν γῆν, ὡς λέγει ὁ Νικήτας ἐν τῇ Σειρᾷ τοῦ κατὰ Ματθαῖον)· ἔτσι ἔπρεπε νὰ ἐπιθέσῃ τὸ αὐτὸ ὄνομα εἰς Αὐτὸν καὶ ἡ Μήτηρ, ἡ μόνη Τοῦτον γεννήσασα κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα χωρὶς πατρός.

Εἰ δὲ καὶ ἀπορεῖς, πόθεν ἡ Θεοτόκος ἤξευρεν, ὅτι θέλει ὀνομασθῆ Ἰησοῦς ὁ Υἱὸς Της, εἰς καιρὸν ὅπου ἐποίησε τὴν Ὁδὴν ταύτην πρὸ τοῦ νὰ φανῆ ὁ Ἄγγελος εἰς τὸν Ἰωσήφ καὶ νὰ τῷ εἰπῆ, ὅτι θέλει καλέσει τὸ ὄνομά Του Ἰησοῦν καὶ πρὸ τοῦ νὰ ὀνομάσῃ Αὐτὸν πραγματικῶς κατὰ τὴν ὁγδόην ἡμέραν.

Εἰς τὴν ἀπορίαν ταύτην ἀποκρινόμεθα, ὅτι ἔμαθε τοῦτο πρὸ τῆς Συλλήψεως ἀπὸ τὸν Ἀρχάγγελον Γαβριήλ, ὅστις ὅταν Αὐτὴν εὐηγγέλισεν, εἶπε:

«Καὶ ἰδοὺ συλλήψῃ ἐν γαστρὶ καὶ τέξῃ υἱόν, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν» (Λουκ. α' 31).

Καὶ πάλιν λέγει ὁ Εὐαγγελιστής:

«Καὶ ὅτε ἐπλήσθησαν ἡμέραι ὀκτὼ τοῦ περιτεμεῖν τὸ παιδίον, καὶ ἐκλήθη τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦς, τὸ κληθὲν ὑπὸ τοῦ ἀγγέλου πρὸ τοῦ συλληφθῆναι αὐτὸν ἐν τῇ κοιλίᾳ» (Λουκ. β' 21).

* * *

ΑΡΜΟΖΕΙ δὲ τὸ ρητὸν τοῦτο καὶ εἰς ἐσένα Χριστιανέ, διότι ἐὰν καὶ ἐσὺ δὲν ἀποβάλης διὰ τῶν παθῶν καὶ τῆς ἁμαρτίας τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, τὴν ὁποίαν ἔλαβες ἐν τῷ Ἁγίῳ Βαπτίσματι, ἀλλὰ φυλάττεις αὐτὴν εἰς τὴν ψυχὴν σου ἀπαραμείωτον, διὰ μέσου τῶν ἀρετῶν καὶ τῆς φυλακῆς τῶν ἐντολῶν τοῦ Χριστοῦ· μᾶλλον δέ, ἐὰν αὐξάνῃς τὸ πῦρ τοῦ Πνεύματος, προκόπτων ἐπὶ τὰ ἔμπροσθεν, καὶ δὲν σβέσης αὐτὸ διὰ τῆς ἀμελείας καὶ τῶν πονηρῶν πράξεων, καθὼς σοι παραγγέλλει ὁ Παῦλος: *«τὸ Πνεῦμα μὴ σβέννυτε»* (Α' Θεσσ. ε' 19)· ἐάν, λέγω, οὕτω πράττης, ἤξευρε ὅτι μιῆσαι τὴν Παρθένον καὶ ὄχι μόνον μεγαλύνει ἡ ψυχὴ σου τὸν Κύριον, ἀλλὰ καὶ τὸ πνεῦμά σου, ἤγουν τὸ πνευματικὸν χάρισμα ὅπου ἔλαβες, θέλει ἀγαλλιάσει ἐπὶ τῷ Θεῷ τῷ Σωτῆρί σου, ἥτοι δὲν θέλει συσταλῆ καὶ τρόπον τινὰ νεκρωθῆ, ἀλλὰ θέλει σκιρτήσει καὶ προκόψει εἰς τὰ ἔμπροσθεν, καθὼς ἔρμηνεύει ὁ Ἱερὸς Θεοφύλακτος.

Τοῦτο δὲ τὸ σκίρτημα τοῦ πνεύματος καὶ τῆς καρδίας σου θέλει σὲ κάμῃ νὰ γνωρίσης, ὅτι ἀληθῶς ἐβαπτίσθης καὶ ὅτι ἀληθῶς ἔλαβες Πνεῦμα Ἅγιον· θέλει δὲ σκιρτήσει ἡ καρδιά σου, ὅσες φορὲς ἤθελε σὲ ἐπισκεφθῆ ἡ Χάρις καὶ ὁσάκις τὸ Πνεῦμα

τὸ Ἅγιον ἤθελεν ἐνεργήσῃ μυστικῶς εἰς τὴν ψυχὴν σου, διὰ μέσου τῆς ἱεραῆς καὶ καρδιακῆς καλουμένης προσευχῆς· μάλιστα δὲ ἐν τῷ καιρῷ τῶν Δεσποτικῶν καὶ Θεομητορικῶν Ἑορτῶν καὶ ὅταν μεταλαμβάνῃς τὰ θεῖα Μυστήρια.

Ἔτσι μαρτυρεῖ ὁ μέγας Ἀθανάσιος· οὗτος γὰρ ἐν ταῖς *πρὸς Ἀντίοχον Ἐρωταποκρίσεις* ἐρωτηθεὶς, πόθεν ἐπιγινώσκει ὁ ἄνθρωπος, ὅτι ὅλως ἐβαπτίσθη καὶ Πνεῦμα Ἅγιον ἔλαβεν, ὡς ἦν νῆπιος ἐν τῷ Ἁγίῳ Βαπτίσματι; ἀποκρίνεται ταῦτα:

«Ὁ Προφήτης Ἡσαΐας φησὶ πρὸς τὸν Θεόν· διὰ τὸν φόβον σου Κύριε, ἐν γαστρὶ ἐλάβομεν, καὶ ᾠδινῆσαμεν καὶ ἐτέκομεν Πνεῦμα σωτηρίας. Ὡσπερ οὖν ἡ ἐν γαστρὶ λαβοῦσα γυνή, ἐκ τῶν σκιρτημάτων τοῦ βρέφους τοῦ ἐν τῇ μήτρᾳ αὐτῆς, ἐπίσταται ἀψευδῶς, ὅτι καρπὸν ἔλαβεν· οὕτω καὶ ἡ ψυχὴ τοῦ ἀληθῶς Χριστιανοῦ, οὐ διὰ ῥημάτων γονέων, ἀλλὰ διὰ πραγμάτων καὶ σκιρτημάτων τῆς καρδίας αὐτοῦ, καὶ μάλιστα τῷ καιρῷ τῶν ἑορτῶν, καὶ τῶν φωτισμάτων, καὶ τῆς μεταλήψεως τοῦ Ἁγίου Σώματος καὶ Αἵματος τοῦ Χριστοῦ, μανθάνῃ ἐκ τῆς χαρᾶς τῆς ψυχῆς αὐτοῦ, ὅτι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἔλαβε βαπτισθεὶς»¹¹.

Ἔπεται Μέρος Δ'.

7β. Σημ.ἡμ.: **Ἰ. Θεοφυλάκτου**, PG τ. 123, στλ. 712B.

8. Ὅθεν καὶ ὁ Ἱερὸς Αὐγουστίνος ἐν τῷ *Περὶ Φύσεως καὶ Χάριτος* Βιβλίῳ, Κεφ. λς', πρὸς Πελάγιον τὸν αἵρετικὸν διαλεγόμενος, εἶπε:

«πλὴν μόνῃς τῆς Θεοτόκου πάντες οἱ λοιποὶ ἥμαρτον, κατὰ τό, ἐὰν εἴπωμεν ὅτι ἁμαρτίαν οὐκ ἔχομεν ψευδόμεθα, μόνῃ γὰρ ἡ Θεοτόκος πλείονα ἔλαβε χάριν εἰς τὸ νικῆσαι κατὰ πᾶν μέρος τὴν ἁμαρτίαν» (Παρὰ τῷ Σεβαστῷ Τραπεζουντίῳ**, σελ. 376).

Διὰ τοῦτο καὶ ἐν τῷ Ἄσματι περὶ Αὐτῆς εἶρηται:

«ὄλη καλὴ εἶ, πλησίον μου, καὶ μῶμος οὐκ ἔστιν ἐν σοὶ» (Ἄσ. δ' 7).

Ἔφη δὲ καὶ ὁ Ἀλεξανδρείας Κύριλλος ἐν τῷ *κατὰ Νεστορίου* Βιβλίῳ:

«τολμηρὸν ἐστὶν ἐν τῇ Παρθένῳ τιθέναι πλημμελλημὰ τι ἢ ἁμάρτημα».

Καὶ ὁ Κωνσταντινουπόλεως Γερμανὸς εἰς τὴν *Ζώνην τῆς Θεοτόκου*, καλεῖ τὴν Παρθένον

«μὴ ἔχουσαν οἰκειότητα πρὸς τι ὄλως παράπτωμα» (παρὰ τῷ αὐτῷ Σεβαστῷ).

Πάντα δὲ ταῦτα νοοῦνται περὶ προαιρετικοῦ ἁμαρτήματος.

(**) **Σεβαστὸς Κυρινιάτης** ὁ Τραπεζοῦντιος (1630-1702). Ἐνας ἀπὸ τοῦς μεγαλύτερους Ἑλλήνας λογίους τοῦ ΙΖ' αἰ., ποντιακῆς καταγωγῆς, θεωρεῖται ἰδρυτὴς τοῦ Φροντιστηρίου Τραπεζοῦντος, ἔδρασε στὴν Κωνσταντινούπολι, τὸ Βουκουρέστι καὶ τὴν Τραπεζοῦντα, πολυγραφέατος.

9. Ὁ δὲ Σεβαστὸς λέγει:

«ὅτι ἡ Θεοτόκος οὐκ εἶχε κλίσιν πρὸς τὴν ἁμαρτίαν, καθότι σπουδῆ, καὶ προαιρέσει οἰκεία ἐνίκησε τὴν ἁμαρτίαν, καὶ τὰς προσβολὰς αὐτῆς, καὶ ὅτι ὡσάκις προσέκοψεν ὁ νοπτὸς ὄψις αὐτῆ, τοσάκις ἀπεκρούσθη, καὶ οὐδέποτε δεδύνηται τὸν ἰδὸν ἐξεμέσαι ταῖς ἀκοαῖς τῆς Παρθένου· ὅθεν καὶ ὑποπτευομένη τὸν ὄλισθον, ἔλεγε πρὸς τὸν Ἄγγελον: “διόπερ γὰρ δέδοικα, τὸν ἀσπασμὸν τὸν ξένον σου, εὐλαβουμένη τὸν ὄλισθον”. Καὶ πάλιν: “ἦσθην σου τοῖς λόγοις, ἀλλὰ δέδοικα, θαμβηθεῖσα μὴ ἀπάτη με, ὡς Εὐᾶν, πόρρω πέμψης Θεοῦ”. Καὶ πάλιν: “φοβοῦμαι μὴ ἀπάτη λαλῆς”· (ὁ Δαμασκηνὸς ἐν τῷ Κανόνι τοῦ Εὐαγγελισμοῦ). Τῷ οὖν τοιοῦτῳ φόβῳ διὰ βίου στοιχειουμένη, οὐδέποτε παρέσχεν εἴσοδον τοῖς προτεινομένοις παρὰ τοῦ ἐχθροῦ λογισμοῖς, μήπως ἀπατηθεῖσα καθάπερ ἡ Εὐᾶ, ὑπὸ τὴν αὐτὴν καταδικασθεῖν ποινήν».

10. Ὅθεν καὶ Εὐσέβιος ὁ Ἐρεσσηνός, ἐν τῷ εἰς τὴν Χριστοῦ Γέννησιν Λόγῳ αὐτοῦ, οὕτως ἄρχεται λέγων:

«Ἐγνώκατε, ἀγαπητοί, οὐδεὶς ἀμέτοχος τοῦ προπατορικοῦ ἁμαρτήματος, οὐδ' αὐτὴ ἡ Θεογεννήτωρ Παρθένος».

Ὁ δὲ Ἱερὸς Αὐγουστίνος, ἐν τῇ ἐρμηνείᾳ τοῦ λδ' Ψαλμοῦ, οὕτω φησίν:

«Ὁ Ἀδὰμ ἀπέθανε διὰ τὴν ἁμαρτίαν· ἡ Μαρία ἐκ τοῦ Ἀδὰμ οὕσα, καὶ αὐτὴ ἀπέθανε διὰ τὴν ἁμαρτίαν (τὴν τοῦ Ἀδὰμ δηλαδὴ· ταυτὸν εἰπεῖν, διὰ τὸ προπατορικὸν ἁμάρτημα)· ἡ δὲ σὰρξ τοῦ Κυρίου ἡ ἐκ τῆς Μαρίας, ἀπέθανεν, ἵνα ἐξάλειψῃ τὴν ἁμαρτίαν».

Ὅρα δὲ καὶ τὸν Ἀλεξανδρείας Κύριλλον, Βιβλ. Β' εἰς τὸ Λευϊτικόν, καὶ τὸν θεῖον Ἀμβρόσιον, Βιβλ. Β' εἰς τὸν Λουκᾶν· καὶ Ὁριγένην, Ὁμιλία Β', ἐν οἷς εὐρήσεις, ὅτι μόνος ὁ Χριστὸς χωρὶς ἁμαρτίαν ἦν.

Ὅποιος ἀγαπᾷ, ἄς ἀναγνώσῃ καὶ τὸ τρίτον Βιβλίον τοῦ σοφοῦ Διδασκάλου κυρίου Σεβαστοῦ Τραπεζοῦντιοῦ, ἐν ᾧ κατὰ πλάτος ἀποδεικνύει, ὅτι ἡ Κυρία Θεοτόκος ὑπέκειτο τῷ προπατορικῷ ἁμαρτήματι μέχρι τοῦ Θείου Εὐαγγελισμοῦ, ἀναίρων τὰς ἐνστάσεις τῶν ἐναντίων.

11. Ἀλλὰ καὶ ὅταν ὁ Χριστιανός, μετανοήσας γνῶσιν, ἐξομολογηθῇ μὲ συντριβὴν καρδίας καὶ δάκρυα καὶ κατάνυξιν τὰς ἁμαρτίας του εἰς τὸν Πνευματικόν, καὶ πενθῇ καὶ κλαίῃ, πῶς ἐλύπησε τὸν Θεὸν καὶ παρώργισε τὴν ἀγαθότητά Του· καὶ τότε, λέγω, αἰσθάνεται εἰς τὴν καρδίαν μίαν πνευματικὴν εὐφροσύνην καὶ ἀγαλλίασιν καὶ φωνάζει καὶ αὐτὸς μὲ τὸν Δαβὶδ: *«ἀκουτιεῖς μοι ἀγαλλίασιν καὶ εὐφροσύνην· ἀγαλλιᾶσονται ὅστέα τεταπεινωμένα»* (Ψαλμ. ν' 10).

Ταύτην γὰρ τὴν ἀγαλλίασιν προξενεῖ τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ εἰς τὸ πνεῦμα τοῦ ἀληθῶς μετανοοῦντος καὶ πενθοῦντος διὰ τὰς ἁμαρτίας του καὶ μὲ αὐτήν, ὡς ἀν μὲ ἕνα σημεῖον, δίδει εἶδῃσιν εἰς τὸν μετανοοῦντα ὁ Θεὸς ὅτι ἐδέχθη τὴν μετάνοιάν του καὶ δὲν εἶναι παρωργισμένος ἐναντίον του· κἄν γὰρ ὁ τοιοῦτος πενθῇ καὶ κλαίῃ, ἀλλὰ τὸ πένθος του αὐτὸ καὶ τὸ κλαύσιμον εἶναι μεμιγμένον μὲ μίαν ἐσωτερικὴν χαρὰν καὶ παρηγορίαν.

Ὅθεν ὁ μὲν Κύριος εἶπε: *«Μακάριοι οἱ πενθοῦντες, ὅτι αὐτοὶ παρακληθήσονται»* (Μαθ. ε' 4)· ὁ δὲ Ἰερὸς Αὐγουστίνος ἔφη: *«ὅτι τὰ δάκρυα τῶν μετανοοῦντων, εἶναι γλυκύτερα ἀπὸ τὰς χαρὰς τῶν θεάτρων».*

Διὰ τοῦτο καὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος Αὐγουστίνος παρεκάλει τὸν Θεόν, διὰ νὰ τῷ χαρίσῃ τὸ χάρισμα τῶν δακρύων, λέγων:

«Κύριε ὅς μοι φανερὸν σημεῖον τῆς ἀγάπης σου, χαρίζωντάς μοι μίαν βρῦσιν παντοτεινὴν δακρύων».

Καὶ τῇ ἀληθείᾳ, ἐπέτυχε τῆς αἰτήσεώς του· διότι, καθὼς τὸ ὁμολογεῖ ὁ ἴδιος, συλλογιζόμενος τὴν ἀσύγκριτον διαφορὰν ὅπου ἔχει ὁ ὑπερύψιστος Θεὸς καὶ ἐν παντὶ γένει τελειότητος ἄπειρος καὶ ὁ χθαμαλώτατος καὶ ἐλάχιστος ἄνθρωπος ὅπου ἀποτολμᾷ καὶ τὸν ὑβρίζει μὲ τὰς ἁμαρτίας του· τοῦτο λέγω, συλλογιζόμενος, παραμερισμένος ὢν μίαν αὐγὴν εἰς τόπον ἀπόκρυφον, τόσῃ συντριβὴν αἰσθάνετο καὶ τόσον πόνον εἰς τὴν καρδίαν του, εἰς τρόπον ὅτι δὲν ἐδύνετο νὰ κρατήσῃ τὰ δάκρυα· ἀμὴ ἔτρεχον ἀπὸ τοὺς ὀφθαλμοὺς ὡς ἀν ποτάμιον εἰς τὴν γῆν (Ἐν τῇ *Ἑρμηνείᾳ τοῦ ἐλέψόν με ὁ Θεός*).